

№ 5

**Tallinna Linna
Keskraamatuk**

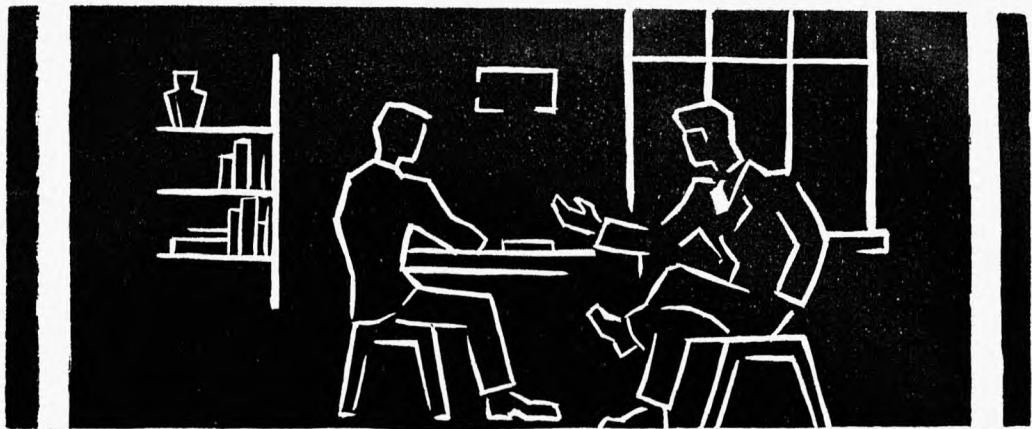
NN

1936

KEVADIK

S I S U :

- A. Stanovitš: Kodo. Luuletus.
- J. Tork: Noorsoo organiseerimise seaduse puhul. Artikkel.
- L. Anvelt: „Ainult“. Artikkel.
- V. Erm: Märkmeid kujutavate kunstide tehnikaist. Artikkel.
- J. Käosaar: Hõimuliikumine muutugu reaalsemaks!
Artikkel.
- I. Rõuk: Mälestuste tähtsusest. Artikkel.
- A. Mjzovszky: Ungari koolinoorsoo organisatsioonest.
Artikkel.
- A. Loring: Soome Üliõpilaste Karskusühendus 50-aastane.
- L. Püss: Laeva saatmas. Luuletus.
- Informatsiooni.

KEVADIK

Noorsoo enesekasvatuse ja elureformi ajakiri.

№ 5

XIII aastakäik

1. novembril 1936

ARKADI STANOVITŠ.

Kodo.

Ma tulli, tulli kaema koto,
kon üles kasvi, kaema sünnimaad.
Ma tulli, unõti kõik patu,
jo kaugelt silmsi armast Võromaad.

Tii Otepääst vii lõuna poole
kon kaos orge, kaos mäki seen.
Vii mõtsast läbi lämmä poole,
kon õnnemaa, kon rahvas raho seen.

Tiid toda minnen, mõtten kodo,
ma armupalvõn heitse põlvilõ.
Mu ümbre nõssi palvõudo,
kæe vasta lätsi taiva võlvilõ.

Om ilman maid, kuid kõigist mulle
om armsamb, kallimb õnnis Võro-
maa —
mo korjos jäägu kaitsa sulle,
mul sino mullan rahu, Võromaa!

Noorsoo organiseerimise seaduse puhul.

On peagu möödunud aastat 36, kui tornikellad kuulutasid 20. sajandi sünni. Oli küllalt neid, kes ruttasid nime andma hällilapsele. Alanud sajandi leidlikumaid nimeandjaid oli rootsi naiskirjanik Ellen Key (sünd. 1849), kes nimetas 20. sajandi „lapse sajandiks“ (Barñets århundrade, 1900). Vaid illustratsiooniks olgu toodud sama vana haridusminevikuga Rootsi kohta mõningad arvud. Rootsi algkoolides oli õpetajaid 1893. a. 13 448, 1933. a. aga juba 30 647; keskkoolides: 1905. a. 1107, 1933. a. aga 6211. Seega on lapse teenistusse rakendatud juure 20. sajandi esimesel kolmandikul enam uut inimest kui suudeti rakendada mitme eelmise sajandi jooksul.

See on rõõmustav nähtus. Kahjuks on kujunenud traditsiooniliseks mõtlemisviis, mis ühekülgset rõhub noorsoo kasvatustegurina peagu ainult kooli. Kuigi ei tarvitse vaielda kooli primaadi vastu noorsoo kasvatuse alal, ei saa kooli pidada ainuõigustatud asutiseks. Kooli mõju on mitmeti piiratud. Olgu vaid mainitud sedagi, et valdav enamik noorsoost jääb kooli mõjust eemale 14 a. vanuses, s. o. enne karakteri ja maailmavaate kujunemise aega.

Kui olukorda on siin püüdnud kardinaalselt parandada nii fašistlikud Itaalia ja Saksa (viimasest pisike läbilõige H. Margalt eelmises „Kevadiku“ numbris) kui ka kommunistlik Venemaa, siis on selleks seda enam põhjust demokraatlikudel riikidel, kes ei vaja ainult sõnakuulelikke „alamaid“, vaid riigi ja rahvuse kõrge mõtte arusaajaid kandjaid — kodanikke. Olles veendunud, et noorsoo organiseerimine omab väga suure tähtsuse meie Eesti riigi kujunemises ja ülesehitamises, märgime tõsise rahuldustundega Noorsoo organiseerimise seaduse maksmapanemist (Riigi Teataja 82 — 1936).

Seaduses öeldakse: „Noorsoo organiseerimise eesmärgiks on

koondada noori organisatsioonidesse ning juhtida, edendada, ühtlustada ja süvendada kavapäraselt ja sihikindlalt olemasolevate ja selle seaduse põhjal ellukutsutavate organisatsioonide tegevust riiklike sihtide ja kasvatuslike põhimõtete järgi eesti rahva elulistes huvides.“

Organiseerimise ülesannetena loetakse:

„1) kasvatada noori vaimselt ja kehaliselt terveiks, tublideks, teovõimsateks, kohusetruudeks ja elurõõmsateks inimesteks ning riikliku meelsusega ja kõlbelise tahtejõuga kodanikeks, kes oskavad, suudavad ja tahavad teha tööd Eesti Vabariigi iseseisvuse kindlustamiseks ja kaitsmiseks, rahva kultuurilise loomingu jätkamiseks ja ühiskondliku elu edendamiseks;

2) luua noorsoole soodsaid võimalusi teadmiste ja oskuste omandamiseks ning oma positiivsete võimete väljaarendamiseks ja tegevusse rakendamiseks;

3) rakendada noorsoo-organisatsioonide riiklike, riigikaitse- ja rahvuslike ürituste teostamiseks;“

edasi: edendada org-ide asutamist, anda neile nõu, kooskõlastada nende töökavasid, toetada tegevust, valmistada ette juhte jm.

Seaduses püstitatud ülesanded on avarad ja seaduse ulatus on lai: ta haarab nii koolides kui ka väljaspool kooli olevaid noorte organisatsioone (ms. § 15. põhjal „asutatakse algkoolide juures noorte ühingud“).

Erilise häämeelega tuleks aga rõhutada ühte asjaolu. Igasugune tõsine töö — ja noorsoo kasvatus on väga tõsine töö — vajab ka ainelist kandejõudu. Senini valitses aga sootu vää arusaamine, nagu peaksid noorte töö kulud katma noored ise: puuduvad ju üldiselt noortel oma tulullikad. Uus seadus ütleb aga selgesti, et selleks: 1) võetakse riigi eelarvesse Haridusministeeriumi alal igal aastal

„Ainult“.

„Väljaspool katoliku kirikut pole õndsakssaamist.“ Vähe on vist neid, keda kohutab selline lause meie maal. Ja ometi on seda uskunud sajad miljonid ja läbi sajandite on tema nimel inimesi saadetud tuliriidale. „Ainult aarialased on inimesed“ — selline liialdus ajab juba üsna naerma. Veel meie sajandi algul uskusid daamid, et maitsekalt riietub ainult see naine, kes oma keha vangistab ahtasse korsetti. Ka selline „ainult“ on meie päevade inimesele naeruväärne. Palju muidki „ainultisi“ on varisenud ajalootolmu. Me naerame nende üle ja ei märkagi, kuis me ise ja me ümbrus praegugi liiga palju tarvitab sama sõna.

Ühel kunstinäitusel kuulsin üht naisabiturienti teisele ütlevat: „Minu meelest maksab ainult nii joonistada, nagu jaapanlased ja hiinlased seda teevad.“ Võib-olla oli ta hiljuti lugeanud mõnda piltidega saksa monograafiat, võib-olla isegi mitut kauge ida kunstist. Kui ma natukese aja pärast nende lähedusse juhtusin, sõnas sama tüdruk veendunud ja asjatundja häälega: „Ma ei salli nii suuri pilte, ainult väikesed pildid on ilusad.“

Alandlikult ja pisut kurvvalt nõustus temaga kaaslane. Vististi oli tal raske piirata meeldivate piltide ala nii kitsaks, kuid sõbratari julge ja veendunud toon ei lubanud vasturääkimist. Aga kui nad ära läksid, mõtlesin ma: võib-olla tuleb homme samasse saali mõni tormitsev poiss ja kirub „nigelaid formaate“. Kord kuulsin ühe õpilaste kirjandusringi lõvisid purelevat ägedalt küsimuse ümber, kas on ilus „ainult“ riimidega luuletis või riimideta. „Riimid on labased, mõtet vägistatakse selleks ümber, et lauselõpud ühtmoodi kõliseksid,“ ütles üks pool, „mulle meeldivad ainult riimideta luuletised.“ Ja oma värskes veendumuses vaimustuses ta ei märkagi, et riim meistri käes on üks asendamatuist eneseväljendamise-vahendeist. „Ah, luuletused proosas, miline vormisaamatus ja kujundamisvõimetus!“ ütleb teine ja ei taha mõista nii silmnähtavat tõde, et riimimatuski võib omada oma ülesande väljendusvahendina ning sisuline kord korvata raudse vormi puudumist.

Nii kergesti kaldume me „teadma“ seda, mis igal juhul hää oleks, selle asemel, et mõista, kuis ilu ja häduse

tarvilikud summad, 2) kasutatakse toetusi riiklikkudest kapitalidest ja fondidest, 3) omavalitsused on kohustatud andma tasuta kasutamiseks ruume oma asutistes ühes kütte ja valgustusega.

Ei ole kahtlust, et N. O. Seadus tähendab ajaloolise tähtsusega pöördupunkti meie noorsoo organiseerimise alal ja seega noorsoo kasvatusel alal üldse. Ka ei ole põhjust karta, et seadus vaid paberile jääb: meie noorsoo kõrgem juht — haridusminister — ongi juba võtnud käesoleva aasta lisa-elarvesse tagasihoidliku summa.

Kerkivad elavalt meele pikad aastad Kristlikus Noortemeeste Seltsis: maadlemas porisel matil, pomme tõstmas, rooma rõngastel harjutamas lä-

pastunud õhus, Tartu kõige viletsama kooli — karjalaste kooli — ruumides; laulumänge mängimas, ilulugemist harjutamas, pasunat puhumas, laulukooris laulmas, raamatuid lugemiseks jagamas, Seltsi Eneseharijate Osakonnas kõnesid pidamas ja vaidlemas — see oli aastatel 1906—1913. Olen veendunud: noile aastaile ja Seltsile võlgnen mõnes suhtes enam kui linnakoolile ja ülikoolile.

Ei ole 25 aasta jooksul teiste kultuurialadega võrreldes meie noorsoo asi suuri edusamme teinud.

Usume aga: kerkivad nüüd varsti meilgi noorsoo kodud — võimlatega, lugemislauadega ja teiste vajalikude ruumidega — kodud, kus keeb ja kihab ilus, puhas, sügav ja loov elu.

nõuded vajavad ühel kohal nii ja teisal teisiti toimimist. Me kõik naeraksime välja sellise teejuhi, kes igal juhul käsiks teeküsijat pöörata paremat kätt või ikka ainult vasakut, asutagu eesmärgist kuhu poole tahes. Kui tihti ei piisa meile mingist huvialast, mida me armastame, vaid me püüame teda tähtsustada seega, et põlastame teissuguste huvide omajaid. Tuletagem näit. meelde, kui väsimatu armukadeduse ja kibeda teravmeelsusega on paljud meie kirjanikud materdanud sporti, mitte ainult spordi liialdusi. Aga kindlasti on ka paljud sportlased järelemõtlematult irtitanud raamatuanimeste üle.

Paljudele meist on väga tähtis mingi isikliku eelise „ainult“. Ainult mina meist kolmest suutsin seda, ainult mina -kogu klassist julgesin, ainult mina sain kiita jne. Teha mingi tubli tegu, see õigustab olema õnnelik ja endaga rahul. Aga sageli kõnelakse sellest nii, et tundub, nagu armastaks rääkija vähem oma saavutust kui üleolekut teistest, nagu poleks sellest küllalt, et töö tegijat kiidab, nagu kiidaks tegijat pigemini teiste tegijate saamatus. Nii muutub tööarmastus vahendiks auahnuusele, rõõm loomingust saab asotsiaalse kallaku, sihitakse kaasinimeste vastu. Ja ometi suudaksid paljud allajääjad samaväärset võitjaga, kui neil leiduks julgustajaid ja õhutajaid, kui tingimused, milles nad on või olid, oleksid soodsamad nende arengule.

On ka oma isikliku alaväärsuse ebausklik „ainult“. Ainult andekad suudavad midagi, aga minul pole annet — kui paljud noored ei takerdu sellistesse kaastundmustpüüdvaisse mõtisklustesse selle asemel, et töötada. Oleks Demosthenes või Desmaelins uskunud, et kogelega jääb ikka ainult kogelejaks, siis oleks jäänud pidamata mõnigi vaimustav kõne vanas Ateenas või Suur Revolutsiooni-aegses Pariisis. Oleks Beethoven elanud ainult nukrustamistes oma halva kuulmise üle, milliseist helitöist oleks maailm ilma! Oleks Stanley uskunud, et ainult seaduslikust abielust sündinud

lastest kasvavad tublid inimesed, kust oleks ta võtnud jõudu kangelaslikeks uurimisreisudeks Aafrika tundmatusse südamesse!

Mõned õunasordid valmivad hiljemini kui teised, on nad seepärast vähem maitvad? Ja alal hoiduvad nad enamasti kauemini ja paremini. Kuid mõnigi inimene kokkub tööle araks, kui taipab enda arengu tempo aeglasema olevat mõne kaasinimese omast. Tema otsustuses peitub kindlasti mingi ülearune „ainult“.

Kes meist ei tunneks soolise või rahvusliku uhkuse „ainult meie“t“. Ainult mehed võivad luua väärtusi teadustes ja kunstis, ütleb mõnigi ja unustab, kuis naisi on eemale hoitud ja hirmutatud neilt aladelt ja vajalikult treeningult neis. Mõni ajaloost huvitatud õpilane teab kindlasti väita, et Läänemeremal asuvaist rahvaist on ainult soome-ugri tõud olemuslikult julged ja vahvad, igatahes aga mitte lätlased, nagu näitab Baltimaa vallutamislugu sakslaste poolt. Ja me ei mõtlegi sellele, kuis lätlaste asukoht oli sõjalises mõttes palju halvem meie omast, kuis nende maa oli eriti lahti igasuguste naabrite korduvatele päätungidele. Võib-olla oleksid meiegi esivanemad nende kohal elades osutunud „olemuslikult“ argadeks.

On loendamatu vist mitmesuguste kummaliste „ainultite“ arv. Mõni ütleb, et talle on tähtis ainult ta ise, teisele on ainult tähtis inimkond, kolmandale oma rahvas. Ja nii räägitakse maailmas, kus tihedad sidemed seovad üksikut kaasinimestega ja üksikrahvast kaasrahvaste olukorraga. Jätkugu neist väljavõtteist „ainultite“ kataloogist, mis on kindlasti väga paks raamat, sest inimesed tavatsevad ju nii ütlemata innukalt asetada mitmesuguseid elunähteid üksteisest kõrgemale või alamale, aga jumalapärast mitte sõbralikult üksteise kõrvale. Kuid paljud neist „ainult“-väärtustest püsivad süveneva vaimu ees sama vähe kui äraõitsenud võilille küljes valminud seemned. Puhugem nende pääle sõbraliku pehme ironiaga!

Märkmeid kujutavate kunstide tehnikaist.

Inimese ürgne tung nähtava välismaailma muljeid fikseerida ja ümber kujundada kunstilises loomingus, on tänapäev selle võimaldamiseks leiutanud väga mitmesuguseid erialalisi oskusi ja tehnilisi vahendeid. Kunstinäitusil ja muuseumes kataloogi lehitsehes leiab vaatleja tavaliselt ühes tööde loeteluga ka nende tehnikate nimetuse, nagu akvarell, pastell, ofort, puulõige jne., mille abil üks või teine teos on loodud. Kuid nende tegelikust teostamisviisist, teose loomiskäigust ei anna need nimetused võhikule tavaliselt mingit aimu. Ometi pakub kunstiteose õigeks mõistmiseks ja hindamiseks palju abi nende valmistusprotsessi tundmine. Pole seepärast ülearune „Kevadiku“ veergudel lühidalt peatuda kujutavate kunstide tehnika vaatlusel ja selle erialalisel terminoloogial.

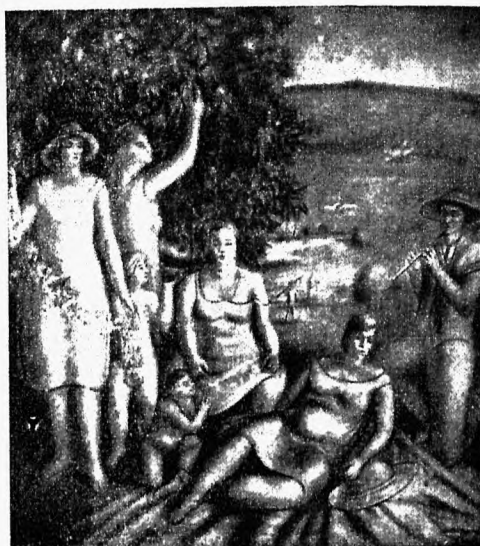
Kujutavate kunstide aluseks ja elementaarsemaks tehnikaks on joonistus, s. o. oskus loodusesemete vaatlemisel saadud nägemismuljeid või ka fantaasiakujutelmi jäädvustada mingile joonistuspinnale, tavaliselt paberile. Joonistuse olulisemaks ülesandeks on tasapinnal kujutada asjade vormi, see tähendab joone abil õigesti ära märkida eseme piirjoont ehk kontuuri ja teda ümbritsevaid pindu, perspektiivseaduste kohaselt kujutada eseme osade või mitme eseme vahelisi kaugussuhteid — luua seega tasapinnal ruumikujutus ja pinnakatte või viirutamise teel edasi anda esemeil või üldse vaateväljas peegelduvaid valgusi ja varje. Kui joonistaja rõhutab peamiselt ümbrisjoont, sünnib nn. kontuurjoonistus (maalikunstis nimetatud ka lineaarseks stiiliksi), kui aga pearõhk on asetatud valguse ja varjude abil pinna kujundamisele, tekib plastiline joonistus (maaliline käsituslaad). Pehme või mitmekordsete joontega antud kontuur pildis jätab vaatleja fantaasiale rohkem tegevus-

vabadust ja pehmelt üksteise sulavad toonide üleminekud toovad teosesse elevust ja meeleolu. — Oskus asjade iseloomulikku vormi näha ja jäädvustada, on kujutavate kunstide kõigil aladel põhilise tähtsusega, sest vaatleja tunneb asju eeskätt nende vormist, alles teises järjekorras tulevad arvesse ka värvus, lõhn jne.

Joonistamiseks kasustatakse mitmesuguseid vahendeid (pliiatsit, sulge, pintsli) ja materjale (kriiti, sütt, pastellvärve, tinti jne.), mis kunstniku oskuste ja soovide kohaselt võimaldavad luua teostuslaadilt ja kunstiliselt mõjult väga erisuguseid teoseid. Joonistada võib kas valgele, värvilisele või isegi mustale pinnale, tarvitades kas üht värvitooni või mitut; viimasel juhul kõneldakse koloreeritud joonistisest. Sule- ja pliiatsijoonistised on eeskätt joonelise iseloomuga; varjud ja tumedad laigid antakse neil edasi tiheda joonviirutisega e. šraffuuriga. Söe- ja kriidijoonistised, valmistatud pehme puusöe, resp. valge või värvilise kriidipulgaga või ka õlikriitpliiatsiga; nad on maalilisema mõjuga, sest süsi ja kriit annavad ainult pehmeid, terava kontuurita jooni ning valgused ja varjud tuuakse esile pinda värvainega kattes. Et söe- ja kriiditerakesed õige lõdvalt liituvad paberi pinnale, siis võib värvainet nahast, paberist või korgist pühisega (*estompe*'iga) soovitud tugevuseni laiali hõõruda ja valgustatud kohti kummiga taas nõrgemaks radeerida; üleminekud valguselt varjule on sujuvad ja nüansirikkad. Seetõttu on süsi ja kriit eelistatud materjaliks õrna, maalilist meeleolu taotlevaile joonistajaile, eesti kunstis näit. A. Bergmannile. Et pliiatsi-, kriidija söejoonistisi hõõrdumise ja tuhmu- mise vastu kaitsta, kaetakse neid erilise pritsikese (fiksaatori) abil piima või šellakilahuse õhukese korruga (nn. fiksaativiga).

*N. Triik: Ulguv koer
(koloreeritud tušijoonistis).*

*A. Bergman: Suvi
(koloreeritud joonistis).*

Sõe- ja kriidijoonististele on lähedane pastelljoonistis (üldisemalt lihtsalt pastell), mis luuakse eriliste pehmete mitmevärviliste pastellpliatsitega e. -pulkadega paberile, papile, pärgamendile või sellekohaselt ettevalmistatud tihedale lõuendile. Pastellvärvid võimaldavad oma pehmuse tõttu pinda katta mitme värvikihiga kuni soovitud tooni saavutamiseni, ja kergesti parandusi teha. Pühisega või ka sõrmega värvainet laiali hõõrudes võib saavutada väga pehmeid üleminekuid ja peeni värvivarjundeid ning pastelljoonis omab seetõttu tuhmi, sametist üldtooni. Pastellmaale tuleb hoolikalt hoida, sest värvaine liitub väga nõrgasti joonistuspinnaga ja teos kannatab kergesti raputamise ja hõõrdumise tõttu. Isegi fiksaatiiv ei kaitse teda küllaldaselt. Eesti kunstis on pastellmaali viljelenud peamiselt Ants Laikmaa.

Tušijoonististe materjaliks on vedel tinditaoline aine — tušš, tavaliselt lakitooniline must, kuid esineb ka pruuni (siis see piaks kuttutud) ja teisi värvitoone. Joonistatakse kas eriliste teras- või klaassulgedega või aga peene teravaotsalise

pintsliga kas joonmaneeris või sagedamini — pinnakatte-tehnikas, kus pildi tumedad laigud kaetakse ühtlase tušikihiga. Pooltoone ja pehmeid üleminekuid on võimalik saavutada tušši teatavais kohtades saavata harjakese abil tiheda punktidemassina paberile pritsides. Eriti kuulsad ja omapärased on hiina tušijoonistised, tavaliselt mõne kerge pintslitõmbega loodud maastikumotiivid.

Joonistis võib olla eelastmeks mingis teises tehnikas ja formaadis valmistatava teose — maali, graafilise töö, kunstkäsitöö eseme jne. — üldilme määramiseks (kavandiks), kuid ka omaette lõplikuks kunstiteoseks, näit. raamatuillustratsioon, maastiku-, looma-, portreejoonistis. Põgusalt paberile kantud mingi kunstilise idee joonistuslikku ülestähendust kutsutakse skitsiks e. visandiks, mõne looduseseme järgi väga kiirelt joonistatud visandit ka krokiiks. Tehnika- või vormiharjutuse otstarbel, kui ka suurema kompositsiooni mõne üksikasja kujundamiseks loodud tööd, ükskõik millises tehnikas, kutsutakse etüüdiks e. harjutiseks; ettevalmistavat joonistist samas suuruses kui lõplik kunstitöö seina-

A. Laikmaa: *Maastik (pastell)*.

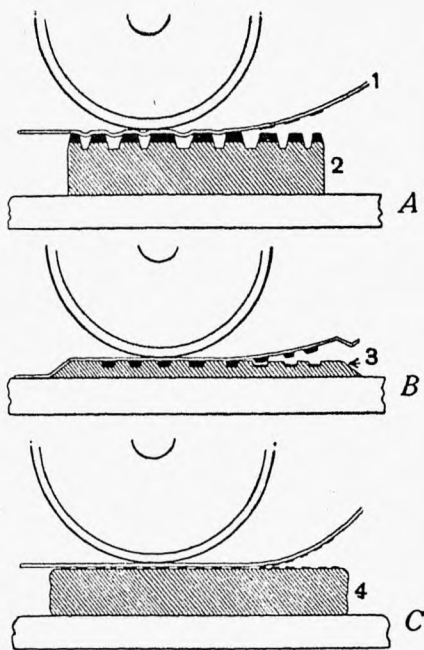
mosaiik- või klaasimaali tarvis — kartongiks. Joonistist, milles inimeste või asjade mõningaid silmatorkavaid iseärasusi kujutatakse sihilikult liialdatuna ja koomilises valguses, nimetatakse karikatuuriks, samasugust portreejoonistist — šaržiks. Alasti inimkeha kujutis joonistuslikus või mõnes muus maali tehnikas on a k t.

Käsijoonistis sellisena on ainuline, kordumatu teos. Kui tahetakse sama originaalpilti paljundada, tuleb abi otsida trükitehnikalt. Pildi paljundamine on võimalik: 1) fototehnilisel teel valmistades tsinkplaadist kliše, mis annab trükkimisel teosest ligikaudselt sarnase jäljendi (reproduktiooni) või 2) valmistatakse otseselt kunstniku poolt trükkimiseks joonisega varustatud originaalplaat, millest on võimalik valmistada teatav arv täpsaid kunstipäraseid jäljendeid e. äratõmbeid. Sellist talitusviisi, kus kunstiteose saamiseks valmistatakse trükiplaat, nimetatakse graafiliseks tehnikaks ja sel teel saadud teoseid graafiliseks teoseiks e. lehtedeks või üldisemalt lihtsalt graafikaks. Mõnikord on meil graafikaks kutsutud kõiki joonistuslikke, eeskätt mustvalgeid, teoseid, kuid see pole õige, — graafiline teos on ainult trükitehnika vahendusel saadud pilt. Graafiline

kunst on uuemal ajal väga levinud ning moodustab joonistuse ja maali kunsti kõrval iseseisva kunstiharu.

Graafilises kunstis, nagu joonistusegi alal, on võimalik kasutada väga mitmesug. võtteid e. menetlusi. Peamiselt eristatakse graafilisi tehnikaid sellejärgi, kas joonis, millest saadakse trükivärvi ja -pressi abil paberile jäljend, asetseb plaadi pealispinnal, kuna pildil valgeks jäävad osad on süvendatud (nn. kõrgtrükk), on samal tasemel plaadi üldpinnaga (lametrükk) või madalamal kui plaadi pind (sügavtrükk). Tähtsamad graafilised tehnikad on: 1) kõrgtrüki alal — puu- ja linoollõige, 2) lametrüki alal — litograafia ja monotüüpia, 3) sügavtrüki alal — metallilõige e. gravüür (eeskätt vase lõige, harvemini teraslõige jm.), etsing e. ofort ja akvatinta. Mitmeist neist on arenenud veel erilaadid. Kõigile neile tehnikatele ühendavaks jooneks on see, et pilt joonistatakse trükiplaadile selle külgede suhtes vastupidises asendis, nii et äratõmbel parem külg satub vasemale ja vasem külg paremale.

Vanim graafiline tehnika on puulõige, tekkinud XV s. alguses. Selle valmistamiseks valitakse tiheda ja ühtlase koega, kõva puiduliik (näit. õuna-, pirni- või pukspuu puit), viimastest saetakse risti, harvemini ka

Trükitehnika näiteid.

- A — kõrgtrükk (1 — paber, 2 — trükiplaat).
 B — Sügavtrükk (3 — sügavtrükiplaat).
 C — Lametrükk (4 — litograafiakivi).

piki tüve soovitavas suuruses ja pakuses plaad, mille üks külg hõõveldatakse ja lihvitakse täiesti siledaks ning värvitakse valgeks. Selliselt ettevalmistatud plaadi pinnal süvendatakse vastavate peitlite, uuritsate ja nugade abil joonisel valgeks jäävad alad ja jooned, säilinud pind kaetakse trükivärviga ja kantakse pressi abil paberile. Nii saadakse must-valge jäljend ehk äratõmme. Mitmevärvilise puulõike saamiseks tuleb valmistada iga värvi tarvis eri plaad. Eeskujuliku puulõikeplaadi tegemine nõuab väga suurt käeosavust ja materjali eriomaduste tundmist. Eestis on puulõiget viljelenud vanemal ajal M. Pukits, uuemal ajal edukamalt E. Viiralt ja H. Mugasto. Viimasel ajal on puulõiget suuremal määral rakendatud ka raamatu illustatsiooniks. — Valmistusviisilt puulõikega sarnanev on linoollõige, milleks kasutatakse ainult linoleumplaati.

Litograafia e. kivitruk on graafilisest tehnikaist kõige lähedasem otsesele joonistusele. Trükiplaadiks kasutatakse siledaks lihvitud litograafiakivi, millele joonistatakse õlituõliga või -kriidiga pilt; viimast võib tarbekorral parandada ja muuta. Iga äratõmbe trükkimise eel niisutatakse plaati veega, mille tagajärjel kattuvad trükivärviga vaid õlised joonistuse kohad ning paberile kandub seega viimase täpne koopia. Litograafia eriliigi moodustavad antograafia, kivigravüür ja kivisöövitustrükk. Antograafilise kivitrukupilt joonistatakse õlikriidiga ja -tuõliga paberile, kust see pressi abil üle kantakse litograafiakivile ning sealt trükivärvi abil omakorda äratõmbe-paberile. Kivigravüüri ja -söövitustrüki menetlus sarnaneb täiesti vastavate menetlustega metallplaadil, mida vaatleme eespool. Üldmõjult sarnaneb kivitrukupilt sõejoonistisega, omab aga viimasega võrreldes tuhmimat varjundit.

Monotüüpia on ainutrükupilt, trükitava vaid ühes eksemplaris. Selle valmistamiseks kasutatakse siledat, galvaaniliselt hõbetatud vaskplaati, millele maalitakse õlivärvipilt. Pintsliga, puupulgaga, nahk- või paberpühisega ning esmajoones sõrmega töötades saavutatakse soovitud värvitoonid, valgused ja varjud ning kujundatakse pildi kompositsioon; ühevärvilise monotüüpia valmistamisel kaetakse kogu plaad ühtlase värvikihi ja joonistatakse värvi ära pühkides. Äratõmme tehakse paksule, nõrgalt liimitud ja enne trükkimist niisutatud jaapani paberile. Kuivanud trükupilti võib veel akvarellvärvidega järele aidata ja parandada. Monotüüpia sarnaneb teataval määral õlimalile, lubab aga värvikihist läbikumava valge paberitooniga saavutada väga meeldivaid erivarjundeid. Eesti kunstis on silmapaistvaim monotüüpia viljeleja E. Viiralt oma rohete teostega selles tehnikas.

Raskeimad, mitmekülgsed, kunstiliselt tulemusilt aga mõjukaimad on graafilised sügavtrükitehnikad, mille

A. Laikmaa: *Araabia neiu* (pastell).

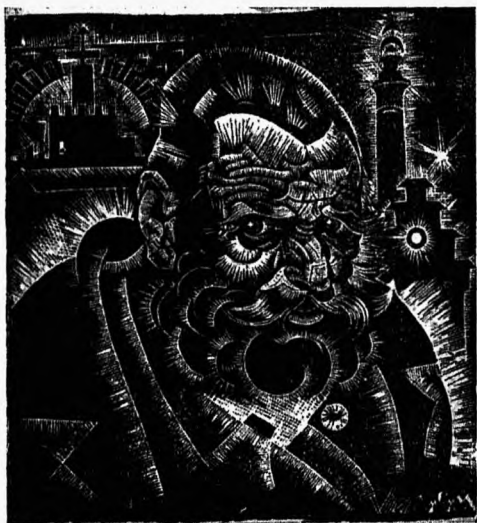
puhul joonistis graveeritakse, lõigatakse või söövitakse metallplaati, süvendatud osad kaetakse värvainega ning kantakse trükipressi abil paberile. Siin on oma ala valdaval kunstnikul võimalik rakedada oma kunstilise idee väljendamisel kõiki mustvalge-kunsti võlused, kasustada samas pildis pinnakatte-, punktimis- ja joonmaneeeri kõrvuti, saavutada pooltoone ja nende üleminekuid sügavaimast sametmustast pabervalgeni.

Neist tehnikaist vanim on metallilõige e. gravüür, mis

plaadimaterjali järgi jaguneb vase-, terase-, pronksilõikeks jne., valmistusviisi järgi — kuivnõela-, uurendus- ja kõõbitsemistehnikaiks.

Kuiv- e. külmnõela joonistise valmistamisel lõigatakse (radeeritakse) jooned teravat nõela tõmbesuunas liigutades selleks lihvitud metallplaati. Seejuures pressib nõelaots joont sünnitades metalli servad mõlemalpool joont veidi üles, mis trükkimisel värvimusta endasse koguvad ja äratõmbele jätavad pisut krobelise, tugevalt rõhutatud joone. Neid servi maha lõigates aga muutub joon peeneks ja pisut ilmetuks. Uurendus- e. kaeverdustehnika puhul surutakse teravaotsaline naaskliitooline uurits (saksa k. *Stichel*) metallipinda ja sünnitatakse joon uuritsat ettepoole tõugates, kusjuures see plaadist peene metallribakese välja lõikab ning siledaservalise joone tekitab. Kasustatakse tarbekorral ka joonistuspinna punktimist. Kõõbitsemis- e. *mezzotinto*-tehnikas seisab selles, et vaskplaat tehakse üleni karedaks (mis trükkimisel annaks täiesti musta pinna) ja joonistise heledamad kohad kaabitakse välja.

Söövitustrükk, etsing e. ofort (prantsuse k. *eau-forte*) sünnib järgmiselt: metall-, klaas- või

E. Viiralt: *Linoollõige*.

E. Viiralt: *Jutlustaja* (litograafia).

Hõimuliikumine muutugi reaalsemaks!

Kevadel veedeti meie riigi pealinnas kolme hõimu järjekordset ühist pidulikku kokkutulekut — Soome-Ugri 4. kultuurkongressi. Äsja pühitseti kõigis vennasmais 8. hõimupäevi. Esimese korraldajaiks ja teostajaiks oli vanem generatsioon, hõimupäevi sisustas peamiselt koolinoorus. Kaks eri sugupõlve, sõprusest ja ühtekuuluvusest tiivustatud, jätkab rööbiti hõimutööd, kumbki oma võimete ja võimaluste kohaselt. Kuid lähtekoht ja eesmärk on mõlemal samad. Nende kolme rinde vahele võiksime paigutada omaette nähtusena Soome-Eesti üliõpilaspäevad, millistest viimased, 8-d, teostusid möödunud sügisel Tartus seniste akadeemiliste traditsioonide kohaselt.

Kõigil kolmel rindel on seljataga oma ajalugu, ühel lühem, teisel pikem. Kolm hõimu — ungari, soome ja eesti on arendanud ja kujundanud seda üksteisele lähemaleni hõimulist riikliku iseseisvuse algpäevilt alates. Nende kolme hõlma on tõmmatud või äratatud lätistuse surve all võitlev liivi hõim — Läänemere kitsal liivasel rannaribal Domesnesi tipult Liibavini.

Iseseisvusaegne hõimuliikumine,

evides pooleteistkümneme aastase mineviku, on läbi teinud mitmeid arengustapmeid, murranguid ja muutusi — omades uusi ja püsivamalaadiga traditsioone. Võiksime kõnelda juba hõimuliikumise lapsepõlvest ja vahest ka nooruseast, mis praegushetkel on ümberrõivastumisel, et astuda meheikka.

Peatamatult arenenud hõimuliikumine oma ajaloolises käigus on näidanud elujõudu ja reaalselt otstarbekust, tagades minevikuga tõusvalt kulgeva suuna tulevikus. 8. hõimupäevi kaasaelanud noortel on toeks ja julguseks kõige kolme vennasrahva vanemate tegelaste saavutused, oskused, kuid ka eksimused, et neist loobuda. Alus on loodud, noored jätkavad ehitust, praegu igatahes küllaltki edukalt ja reaalsele pinnale toetudes.

Sest nüüdisaegsele hõimuliikumisele jääb õnneks üha võõramaks varasem suuresõnaline ja õhku-rajatud paatos. Küllalt on teoretiseeritud, küllalt vastu võetud ja — unustatud keerulisi, aga ilusasisulise resolutsioone. Aeg on saanud tegudeks. Ja seda on ka mõistatud.

mõnest muust materjalist plaat kaetakse happekindla lakiga, joonistatakse terava radeerimisnõelaga või krivhliga sellesse lakikihti metallini ulatuv pilt; siis asetatakse plaat vastavasse happesse ja lastakse sel lakivaba joonestiku kohal keemiliste protsesside toimel metall teatava sügavuseni lahustada (sööbida), nii et happe ja lakikihi kõrvaldamisel plaadi pinnas esineb süvendpilt. Jooned täidetakse trükimustaga ja kantakse trükipressi abil äratõmbepaberile. Söövitustrüki eriliik on a k v a t i n t a -tehnik. Selle tarvis kaetakse metallipind ühtlase vaigupulbri kihiga, viimase terakesed lastakse kuumutamisel niivõrd sulada, et nad

metallipinna külge kleepuvad seda kattes, plaat asetatakse happesse, mis teradevahelist vaiguvaba pinda pisut söövitab, tekitades trükipinna, mis äratõmbel annab ühtlase, sõejoonistist meenutava tooni. Seetõttu kasutataksegi akvatinta-tehnikat sageli ühenduses teiste tehnikatega pildile teatava hallika, suitsuse põhitooni loomiseks.

On trükiplaat ühes või teises tehnikas valminud, võimaldub pildile sobivat ilmet anda ka mitmesuguste puhptrükitehniliste võtetega ja värvitoonide valikuga, eriti kui kunstnik ise selle teostamise järele valvab. Viimaste jälgimine ei mahu aga enam käesoleva kirjutise raamidesse.

Mälestuste tähtsusest.

Inimesed sünnivad ja kasvavad, ruttavad eluga kaasa, sest elu ei armasta seismajäämist. Inimesed ahmivad aistinguid ja otsivad muljeid, püüavad raasukesti, mida elu pudendab oma rikkalikult vaagnalt.

Mõni läheb tasa ja targu, kuna ta on kindel selles, mida teab ja tahab. Teised jooksevad ja otsivad, nagu oleksid nad keerdtormide vintsutada ja tõmbetuulte tõugelda.

Nii läbitakse elu nagu lennukil ja tõtatakse lähemale sihtjaamale — surmale. Üha väsimatult edasi rühkides kaob ruttajal noorusvaimustus, kaob nii palju mõtteid, nii palju tundeid. Vanadusega vaibub vaimustus — põleb tuhaks terve legion unistusi-igatsusi. Jääb inimene, kelle elu on elatud, kes vaikse, kõikemõistva naeratusega jälgib teiste askeldusi — nende elualgajate omi — ja mõtleb pikil vaikselt tunnel, elu viimasel veerandil, päevile, mis on elatud nii ruttu. Aastad reastuvad ja sündmused haaravad käed, möödudes silmade eest kui kinolint, kui armas film, mida igatsetakse vaadelda taas ja taas. See on film, kus päätegelaseks oled sina ise, kus kogu sündmustik tiirleb sinu ümber, kus näed ennast mitmes kujus, mitmes poosis, sest elu ja olendid nõuavad palju poose, ainuke — too on surm — ei vaja seda. Üle kõige armastab inimene ennast, seepärast vist on talle too mälestustefilmgi nii armas ja väärtuslik. See on osa temast, tema tegevusist, püüdeist, see on kui tema hing iga väikese prisma peegeldus.

Mis kasu oleks inimesel, kui ta eviks kulda ja varandusi, ent puuduks too mälestustelint! Mis kasu oleks inimesel, kui tal oleks sugulasi ja sõpru, kuid iseennast ei oleks! Kas suudaks asendada kunagi kuld või sõber tolle mälestusteraamatu, milles iga leht kaalub kümnekordselt kõik maailma huvitavaimad ja sügavmõttelisimad romaanid?

Kui istutakse õhtuvidevikus oma toanurgas, siis meenutatakse kõiki noid päevi — kirkaid ja helgeid, süngaid ja valusaid. Siis otsekuu alatakse uuesti elu, peiratakse lühikeste tundide pikul seda, mille peirimiseks omal ajal vajati aastaid.

Ja sääli vaikselt toanurgas valmib veendumus: mälestus ei tarvitse punastuda maailma suurimate aarete kõrval. Ei öelda asjata: otsige varanduste varandust — mälestusi, kirkaid, puhtaid mälestusi, mis rikastavad hinge, et te elu viimasel veerandil öelda võiksite: mul on selliseid mälestusi, mis näitavad, et mu elu on olnud suur ja sügav.

Oma varaseist aastaist mäletab inimene väga vähe. See on kui ulm, mis möödub tasahilju, põrutusteta ja vapustusteta. Siis tuleb mingi sündmus, mis osutubki mälestuste algjäämaks. See ei tarvitse kaugeltki olla põrutav elamus, Hoopis vastupidi. See võib olla niivõrd lihtne, niivõrd tähtsusetu asjake, et sunnib sind üha imestama, mil põhjusel ta küll suruti sulle nii tugevasti mällu.

Minule isiklikult osutub esimeheks mälestuseks, millest algan õieti

Võib-olla arvatakse, võib-olla tundub paljudele, et hõimuliikumine on jäänud soiku, on pidurdunud. Kuid tõeliselt see pole nii. Vahest ehk hoopis vastupidi. Vähemaks on jäänud paraaditsemised, romantiliste hümnide sädelev õhkupildumine — seepärast võib tekkidagi mulje, nagu oleks ind raugenud. Kuid tegelikult

elab hõimutöö ja elab hoogsalt, ehkki käratumalt, rahulikult ja pidevalt.

Kui meil oleks võimalik haarata oma vaateruumi kõik vennasmaad ja kui saaksime muust elutegevusest eraldada hõimutöö, siis näeksime arutult palju sipelgusinaid ning sipelgrealseid ühise sõprusriigi ehitajaid — eriti reiparühilisi noori.

Ungari koolinoorsoo organisatsioonest.

Kui me seda küsimust käsitlema asumme, siis peame silmas pidama, et on tegemist väga mitmesuguste koolide noorsooga. On näit. pääle keskkoolide veel mitmesuguseid kutsekooli, põllumajandus- ja kaubanduskooli. Tahan aga käsitleda peamiselt keskkoolide isetegevust. Algkool kahtlemata ei tule arvesse, kuna

õpilased selles eas ei ole veel küpsed iseseisvaks organisatsioonitööks.

Algkoolid on tavaliselt 5—6-klassilised. Keskkooli astuda soovivad lahkuvad aga juba neljandast klassist. On olemas klassilised ning reaalgümnaasiumid ja reaalkoolid. Kõik mainitud koolid on 8-klassilised. Uue keskkooliseaduse põhjal eksisteerivad

oma ajaarvamist, järgmine juhtum: Ühel varasügisel hommikul tõusin voodist ja jooksin õue, üll ainult särk. Näe, kesk tänavat sõidab piimamees! Olles veendunud, et selliseid soodsaid juhuseid sageli ei avane, jooksin vankrile järele. „Tüdruk, tule kohe tuppa!“ — umbes niisugused olid sõnad, mis peatasid mu jooksu. Alles nüüd märkasin, et mul oli üll ainult särk ja et vingus üsna kõledat tuult. Too valge põlviniulatav särk ongi mu esimene mälestus.

Pärast esimest mälestust koguneb varsti teisi. Laps tunnetab oma ümbrust eriti täpselt ja intensiivselt. Ta tunneb iga toanurka, iga kivi ja künkast. Ta vaimustub rohelisest rohuliblest. Asjad, mis mööduvad täiskasvanute silmis tähelepanematult, kajavad lapses kaua.

Järgnevad kooliaastad, mis on mälestusist eriti rikkad. See aeg on igatsemiste suuraeg, põhjusega pisarate aeg. Mis siin peiritakse, ei kao. Iga tuule värske puhang toob oma rüpes tuhandeid muljeid. Kui palju luulet keskendab süda siis ühte mõttesse! Kui palju elu valab südamepõksumine siis ühte hetke! Olgu need halvad või ilusad mälestused, kõik surutakse südamesse varjule ja võetakse ellu kaasa.

Kui elu on andnud noorele ilusaid ja häid mälestusi, siis juba üksi need tiivustavad ja loovad julguse ning usu elu häässe põhiollemusse. Mälestused sageli otsustavad inimese edaspidise

tegevussuuna, muudavad ta kas elujõuliseks võitlejaks või mornihingeliseks tühisõnaliseks targutajaks.

Hääd mälestused toovad elutahet, elamisjõudu — on tõukeks inimese otsinguil parema ja üleva järele. See pärast tuleb juba noorena otsida ilusaid elamusi, sest ainult need suudavad anda ilusaid mälestusi.

Kooliaastaile järgneb närvepingutav elu. Muretsemine ning hädaldamine nüristab hinge ja muudab südame tuimaks. Tulevad valud ja hädad, mis ei surma, kuid ei lase end ka alla suruda. Tulevad kaotused ja kannatused, mis ei vii hauda, kuid murravad inimese poolikult.

Ja siis, noil elu kriitilisel hetkil, ilmneb tarve hääde mälestuste järele. Ollakse küll juba füüsiliselt vana, kuid võiakse saada hingelt nooreks. Ja seda jällegi mälestuste kaudu. Mälestus on nagu salv valutavale haavale, padi pakitsevale südamele. Ta toob esile kõik „oma aja“ teod, nutud ja naerud. Inimene peirib veel korra oma elu ilusamad sündmused, sageli ka süngeimad, ja muutub nooreks, vähemalt selleks hetkeks. Noor noorusmälestuste kaudu! See on luule, luule südamele.

On vältimatu tõik, et mälestused eivad hunnitu tähtsuse — nad annavad elule sisu. Nad on hingele samad, mis usk paremasse olelusse. Nad moodustavad ainukese paradiisi, mille uksele meilt ei küsita pääsmeid, kust meid keegi ei suuda välja ajada.

ainult gümnaasiumid, sisaldades endas aga üldjoontes kõik kolm ennemainitud koolitüüpi. Selle kõrval on olemas veel 4-klassilisi keskkooli (Bürger-schulen), pääasjalikult linnades ja suuremates külates. Õpilased, kes on lõpetanud keskkooli neli klassi, võivad astuda kaubandus- või põllumajanduskooli.

Ametiõppijate jaoks on olemas nn. õpipoistekoolid, kus peetakse 2—3 korda nädalas vastavaainelisi loenguid.

Koolid on eraldi poeg- ja tütarlastele, segakooli ei ole.

Keskkoolides on mitmesuguseid õpilasorganisatsioonide: eneseharimisringe, skautrühmi ja võimalikke ühinguid nii katoliiklaste kui protestantide jaoks.

Eneseharimisring sisaldab endas mitmesuguseid osakondi, nii on kirjandus-, matemaatika-, bioloogia-, muusika-, spordi-, turismi-, male-, postmargi jne. osakondi.

Iga osakonna juhatus koosneb hooldajast õpetajast, kelle määrab direktor, õpilaste poolt valitud esimehest, sekretärist ja laekurist.

Koosolekud on harilikult laupäeva õhtupoolikul või pühapäeval 1—2 korda kuus.

Aktiivseim on tavaliselt kirjandusosakond, mille juhataja on ühtlasi ka eneseharimisringi esimeheks. Kirjandusosakonna tegevuskavva kuulub mitmesuguste luuletuste retsiteerimine, referaatide korraldamine kirjannikkude elust ja loomingust, loetakse ette ka endakirjutatud novelle ja luuletusi. Ka hõimupäevade ja mitmesuguste rahvuslike tähtpäevade pühitsemine kuulub kirjandusosakonna ülesannete hulka.

Ka teised osakonnad korraldavad koosolekuid ja peavad vastavasisulisi referaate ja ettekandeid. Spordiosakond korraldab võitlusi ja hoolitseb õpilassportlaste treenimisvõimaluste eest.

Päälle selle on koolis võimalikke ühinguid: katoliiklastel nn. kongregatsioon ja protestantidel

Soli Deo Gloria (Ainult Jumalale au) ühingud. Neis ühinguis käsitletakse usuprobleeme ja kirikuellu puutuvaid küsimusi. Ka koguvad neisse ühinguisse kuuluvad õpilased postmarke ja stanioolpabereid misjonäride jaoks. Külastatakse ka vaeseid, et neile viia rõivaid ja toitaineid. Ühingu siht on kasvatada kõlblalt kõrgelseisvaid ja usklikke kodanikke. Ühingu tegevust juhivad alati preestrid, kes õpetavad ka koolides usuõpetust. Päälle preestrite on neil ühinguil ka õpilasjuhatajad, valitud noorte eneste poolt.

Nii ilmalikesse kui ka vaimulikesse organisatsioonidesse kuulumine on vabatahtlik, ja on õpilasi, kes ei võta osa ühegi ühingu tegevusest; selle vastu leidub aga noori, kes kuuluvad mitmesse organisatsiooni.

Karskusühinguid Ungari koolides ei ole. Maksab seadus, et noored alla 18 a. ei tohi tarvitada alkohoolseid jooke.

Eneseharimisringid koolides annavad mõnikord välja ajakirju. Sageli on ka üksikul klassidel oma ajakirjad, mis antakse harilikult välja kivitrukis. Üldine keskkoolinoorsoo ajakiri on *Zászlónk* (Meie lipp).

Väga levinud on Ungaris skautism. Juhatajaiks on sääligi kooliõpetajad või preestrid. Need siis määravad päelikuid ja rühmajuhte poiste eneste hulgast. Skautrühmadel on kasutada koolides oma tuba. Nende töökavva kuulub matkade, laagrite jne. korraldamine. Pannakse rõhku karakterikujundamisele ja osavuse arendamisele. On kümme skautlikku käsku, millest iga skaut peab kinni pidama.

Kõik skautrühmad kuuluvad Ungari Skautide Liitu, mis annab välja ajakirja *Ungari Skaut*.

Skautrühmade kõrval tegutsevad ka gaidrühmad.

Päälle skautrühmade, mis võivad olla niihästi koolis kui ka väljaspool kooli, on muid organisatsioonide mitteõpilaste jaoks väga vähe. Suuremat tähtsust omab riiklik *kehakasva-*

Soome Üliõpilaste Karskusühendus 50-aastane.

Üldine soome organiseeritud karskusliikumine ulatub natuke kaugemale minevikku kui vastav liikumine Eestis. Kolm korda vanem on aga Soome üliõpilaskarskusliikumine. Eesti Üliõpilaste Karskusühendusel täitub k. a. novembris 16 a., kuna aga Soome Üliõpilaste Karskusühendus (YRY) pühitses 26. oktoobril oma 50-aasta juubelit.

YRY kui vanem Soome akadeemiline karskusorganisatsioon omab erilist tähtsust Soome karskusliikumises ja kultuurloos. Selle võrdlemisi väiksearvulise karskete üliõpilaste algatusega 26. okt. 1886. a. pandi alus YRY-le, mis on nüüd kasvanud võimsaks organisatsiooniks ning määravalt mõjutanud kogu Soome akadeemilise haritlaskonna mentaliteedi kujunemist. YRY on pidanud aegade jooksul võitlema paljude raskustega. Mõningail aastail on ta tegevus täiesti soikunud, omades vaid kümnekond liiget. Kuid alates Soome iseseisvuse ajast on YRY tegevus aktiivne ja ka liikmete arv on kasvanud pidevalt. Juubeliaastal on YRY liikmete arv ca 450, neist on noorliikmeid ca 80. Kogu liikmete arv, mis on ühenduse algpäevist tänapäevani sealt läbi käinud, ulatub üle 2500, kuna juhatuse liikmeteks on olnud ca 300. Kui jälgida neid nimesid, kes on olnud YRY

liikmeid, võime märgata huvitavat asjaolu, et seal on olnud sama perekonna inimesi järjest kaks või kolm põlve. Nii näiteks leidub YRY juhatuse liikmete loetelus 12 Voipio-nimelist, (prof. Aarne Voipio on praegu S. Akadeemilise Karskusliidu esimees). Sellest näeme, et karske kultuur ja vaim kantakse edasi perekonnas perekonda ja isalt pojale.

Ehkki YRY on eeskujuks olnud meie EÜKÜ asutamisel, siiski nende vennasorganisatsioonide vahel on nii põhimõttelisi lahkuminekuid kui ka erinevusi töömeetodeis. Nii näiteks on Soome YRY liikmel lubatud suitsetamine, kuna meil see on absoluutselt keelatud nii ühenduse ruumes kui ka üksikliikmeil väljaspool org-i. Soomes aga võib märgata, et suitsetavad Soome akadeemilise karskusliikumise juhtivail kohtadel seisvad isikudki. Nii näiteks suitsetati isegi 50-a. juubeli pidulauas — eestlasele, akadeemilisele karsklasele, tundus see väga imelikuna, olles Eestis harjunud suitsetamise keeluga.

Lehitsedes YRY möödunud aasta tegevusülevaadet, näib, et seal on kõik ettekanded ainult karskussulised. Kogu liikmeskonnale peetakse seal semestris ainult 3—4 ettekande-õhtut. Tihedamini käib koos õpiring, kus keskusteluinaineks jällegi on puht-

t u s o r g a n i s a t s i o o n. On seadus, et iga noormees alla 21 a. peab sellesse kuuluma. Õpilased neisse organisatsioonesse ei kuulu, kuna neil on koolis võimlemise-tunnid.

Üldise kehakasvatuse organisatsiooni tegevust juhib OTT (Riigi Kehakasvatuse Nõukogu), kelle poolt määratakse juhatajad. Töötatakse harilikult pühapäeva hommikul, millal peavad kohal olema kõik noored. Põhjusteta puudumine on karistatav.

Üldiselt ei ole väljaspool kooli olev noorsugu hästi organiseeritud. Võib

nimetada ainult preestrite juhtimisel tegutsevaid Kristlikkude Noormeeste Ühinguid, mis korraldavad ettekande-õhtuid, referaate, pidusid jne. Maal on olemas veel nn. kultuurmajad, mis samuti korraldavad mitmesuguseid ettekandeid, millest võib osa võtta ka maanoorsugu.

Kokku võttes võib öelda, et praegused Ungari õpilasorganisatsioonid vastavad ajanõuetele. Mis puutub aga töölis- ja maanoorsoosse, siis on nende organiseerimine alles tuleviku ülesanne.

Laeva saatmas.

*Passiivselt sadama-sillal
(siia juhuslik mõte mind tõi)
saadan laeva õhtul hilja.*

*Vaikse mere ja kauguse vilja,
nii veetlev, kui ongi see kõik,
ma hammusta veel ei tihka.*

*Mu sooveta suu ei ihka
neid uudseid ja veetlevaid roogi.
Las naudivad need, kel on isu!*

*Siin rannal mul peotäis nisu
igapäev vajab paitavat pihku.
Sõitku laev endast säraval veel!*

*Minu mõtted vagusal reel
tasa huijuvad läbi aja,
mis mu meelest kui kalliskee.*

karskusküsimused. Muidugi ei puudu oma mugavais ruumes kitsamate ringide klubiõhtud ja laupäeva ja pühapäeva õhtute veetmised. YRY-l on oma ruumid vanas üliõpilasmajas, mis on suured ja avarad.

See töö, mida YRY on teinud aastate jooksul, on annud väga suuri tulemusi. Soome ülikoolide õppejõududest on väga suur protsent täiskarskeid, samuti on täiskarskeid soome parlamendiliikmeid ligi 50%. Praeguses valitsuseski näit. on neli karsket ministrit jne. YRY on mõjutanud ka uute karskusorganisatsioonide tekkimist. Nii on kasvanud YRY tööst välja Soome Öppiva Noorsoo Karskusliit (Suomen Opiskelevan Nuorison Raittusliitto), vastavad üliõpilaskarskusühendused Turus ja Jüväsküläs jne.

Käesoleval juubeliaastal on YRY esimees üliõpil. Teuvo Telakivi ja abiesimees Keijo Puolanne.

YRY pühitses oma 50-a. juubelit 25. ja 26. oktoobril väga suure pidu-

likkusega, millest allakirjutanul oli võimalus osa võtta. Ei ole Eestis olnud selliseid karsklaste suurpidustusi ja need möödunud YRY pidustused ületasid kõik Soomegi karsklaste varajasemad suurpidustused.

Peapidustused toimusid Helsingis, millest osa võttis ka vabariigi president, peaminister K. Kallio, eduskonna esimees Hakkila, haridusminister Kukkonen, kaubandusminister Kauppi, sotsiaalminister Janhonen, ülikooli rektor Brotherus, kantsler Suolahti jt. kõrgeid külalisi. Pidustustest jäi väga häa ja võimas mulje, kus võis näha, et karsklased võivad ja oskavad korraldada palju suurepärasemaid pidustusi kui seda tehakse alkoholiga.

Hõimurahva YRY, kellel on olnud EÜKÜ-ga kogu aeg tihedaid sidemeid, on astunud teise poolsajandisse. Soovime talle edu ka järgnevaiks tööaastaiks ja loodame, et nende vennasorganisatsioonide vahel sõprusside-
med aina tihenevad ja kasvavad.

Informatsiooni.

Noorsoo Karskusliidu elus suuremaid reforme oodata.

Juba mõnda aega võis märgata, et Noorsoo Karskusliit senisel teel edasi minnes otseki mingisse vanaduse nõrkusse kõngeda ähvardas. Tema tööviisid olid püsinud kogu ta tegevuse aja (paarteist aastat) ühesugustena, kuigi aeg ja noorsoo mentaliteet vahepeal oli tugevasti muutunud. Nüüd on juhatuses kerkinud üles Liidu struktuuri muutmine. On kavatsus asutada kümmekond harrastusringi, mis haaraksid võimalikult kõik tänapäeva noorsoo huvialad. Harrastusringide liikmeiks pääseksid need noored, kes vastaval alal loovalt teotsevad. Vastavalt oma arengu tasemele jaguneksid nad kolme järku. Selle reformiga tahetakse ühtlasi teha katsed skautlikke tööviise kohandada vanematele koolinoortele, kuna tavalised skautlikud töövõtted huvitavad esmajoones nooremaid õpilasi. Kogu see reform tuleb lähemale sõelumisele Liidu eeloleval kongressil 1937. a. algul.

Vastutulek liikmetele liikmemaksu tasumisel.

Kuna Liidu liikmemaksu tasumine paljudele liikmetele on valmistanud raskusi, otsustas Liidu juhatus ses suhtes teha mõningaid kergendusi.

Organisatsioonid, kes tasuvad normaalliikmemaksu, 10 senti igalt üksikliikmelt, saavad igale oma üksikliikmele 1936. a. liikmeraamatuks koguteose „Aegade hää!“ 2. trüki ja „Kevadiku“ suvialbum II.

Organisatsioonid, kes tasuvad 5 senti igalt üksikliikmelt, saavad igale oma üksikliikmele ainult 1936. a. liikmeraamatu („Aegade hää!“ 2. tr.).

Organisatsioonid, kes tasuvad ühes käesoleva (1936) aasta liikmemaksuga ka eelmise (1935) aasta liikmemaksu, vabastatakse kõigi eelmiste aastate liikmemaksudest, kui need neil tasumata. Ühtlasi alandatakse 1935. aasta liikmemaks 5 sendile igalt üksikliikmelt ja antakse selle vastutasuks igale üksikliikmele org-i valikul kas E. Treu „Valimik seltskondlikke mängu“, Noorsoo Karskusliidu 10. a. juubelialbum, E. Saali „Kuidas seltskonnas hästi käituda?“ või H. Madissooni „Päri-vus ja kasvatus“.

Kõik need soodustused on maksvad ainult neile, kes liikmemaksu tasuvad kuni 20. dets. 1936. Kellel selleks ajaks liikmemaks tasumata, neilt nõutakse see harilikus suuruses sisse, kuna teatavasti organisatsioonid on kohustatud isegi Liidust väljaastumise korral tasuma kohustused Liidu vastu, mis tekkinud nende liikmeks oleku ajal.

9. noorsoo karsuskongress.

Noorsoo karskusliidu juhatus otsustas hiljuti 9. noorsoo karsuskongressi pidada 4. ja 5. jaan. 1937. a. Rakveres. Rakvere on riigi keskel ja igalt poolt sõitjatele kergesti kättesaadav. Ühes kongressiga korraldatakse lühiajaline kõnekursus, mille juhatajaks loodetakse saada ülikooli kõnekuse õppejõud mag. V. A d a m s. Kongressi päevakorra tulipunktis on Liidu reformi kava ja tänapäeva noorsoo huvialade selgitamine.

Praegu on eeltööd kongressiks käimas. Kongressil on hääleõigus ainult nende organisatsioonide esindajail, kellel 1936. a. liikmemaks tasutud.

„Kevadiku“ asjus.

Järgmine „Kevadiku“ number ilmub Tallinna Tütarlaste Kommertsgümnaasiumi erinumbrina; kaastööd loodetakse saada ka teistelt Tallinna koolide õpilasilt. Nii peaks „Kevadiku“ järgmine number kujunema mitmekesiseks ja sellisena huvitama eriti õpilasi. „Kevadik“ nr. 6 ilmub detsembri algul.

*

„Kevadikus“ nr. 4 ilmunud Helga Reitsniku kirjutis „Kriipseldusi matkalt Lõuna-Soomes“ on äratanud elavat huvi Soomes. Mainitud artikkel ilmus hõimupäeva puhul Soome suuremas päevalehes „Helsingin Sanomais“, kusjuures oli ära toodud kogu artikkel eesti keeles ja selle kõrval täpne soomekeelne tõlge. Tõlke oli valmistanud pr. Alma Haavamäe-Hiitonen, kes kahtlemata on tuttav ka „Kevadiku“ vanemale lugejaskonnale aktiivse karsklasena ja „Kevadiku“ kaas-töölisena.

Samuti tõi ära H. Reitsniku kirjutise tõlke „Uudenmaan Sanomat“.

„Kevadik“

Noorsoo enesekasvatuse ja elureformi
ajakiri

ilmub 13.-ndat aastakäiku.

„Kevadik“ on ainuke omalaadne noorte huve mit-
mekülgselt haarav ajakiri.

„Kevadiku“ kaastöölisiks on peamiselt noortesõbra-
likud kultuur- ja noorsootegelased ning
noored ise.

Tellige „Kevadikku“!

Lugege „Kevadikku“!

Levitage „Kevadikku“!

Tehke „Kevadikule“ kaastööd!

Suuraktsioon

„Kevadiku“ levitamiseks

„Kevadiku“ tellimishind 1936. a. peale alandatakse kõigile 50 senti peale.

Igaüks, kes tellib „Kevadiku“ käesoleva (1936) aasta-kaigu ja tasub tellimisraha toimetusele kas otseteed või posti kaudu või maksab selle E. Karskusliidu posti jooksvale arvele nr. 22-53, saab hinnata preemiaks E. Treu „Valimik seltskondlikke mängu“, mille hind üksikmüügil 35 senti.

Igaüks, kes samaks ajaks tasub vähemalt 2 tellimise raha, saab preemiaks peale ülemalnimetatut veel I eks. E. N. Karskusliidu 10 a. juubelialbumi.

Igaüks, kes tasub vähemalt 5 tellimise raha, saab preemiaks peale ülemalnimetatut veel „Kevadiku“ nägusa Suvialbum II.

Igaüks, kes tasub vähemalt 10 tellimise raha, saab preemiaks peale ülemalnimetatut kõik „Kevadiku“ aastakäigud alates 1926-ga.

„KEVADIKU“ aastakäike alates 1926-ga võib toime- tuselt osta alandatud hinnaga — 25 senti aasta- käik, kokku 10 aastakäiku kr. 2.50 ühes kätte- saatmisega.

Erakordne juhus, mis kunagi enam ei kordu!

„Kevadik“ ilmub — 6 nr-it aastas. Tellimishind $\frac{1}{1}$ a. 75 s., $\frac{1}{2}$ a. 40 s., üksiknr. 15 s

Väljaandja: Eesti Noorsoo Karskusliit. Vastutav toimetaja: dr. phil. Alfred Koort. Tegevtoimetaja: Eevi Lassen. Toimetuse liikmed: Johannes Feldmann, Otu Ibius, Eduard Kubjas ja Arkadi Stanovitš.

Toimetuse aadress: Tartu, Gustav-Adolfi t. 18-2, postk. 86, telefon 16-46.